TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d. **2005 m. liepos 14 d.** **Nr. 28 (661)**

Išgyventi padėjo viltis

Tarptautinė komisija nacių ir sovietų okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, skatindama Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklas netradicinėmis formomis paminėti Gedulo ir Vilties dieną – Birželio 14-ąją, jau antrus metus inicijuoja švietimo projektą "Išgyventi padėjo viltis", kurį įgyvendina tolerancijos ugdymo centrų mokiniai ir mokytojai. Projektas "Išgyventi padėjo viltis" yra rengiamas įgyvendinant Švietimo programą dėl totalitarinių režimų nusikaltimų, nusikaltimų žmogiškumui prevencijos ir tolerancijos ugdymo. Jos tikslas yra brandžios ir atsakingos pilietinės visuomenės, tolerancijos ir pagarbos universalioms žmogiškoms vertybėms ugdymas didžiausių 20 a. totalitarinių režimų įvykdytų nusikaltimų žmogiškumui istoriniais pavyzdžiais.

Kuršėnų Pavenčių vidurinėje mokykloje įkurto Tolerancijos ugdymo centro nariai nuo šių metų balandžio iki birželio 14 dienos įgyvendino minėtą projektą.

(keliama į 4 psl.)

Vilties laivelius Ventos upe plukdo Pavenčių vid. mokyklos mokiniai

Choras "Tremties varpai" Kartų šventėje

Numeryje skaitykite:

2 Indėlių grąžinimas yra įsisenėjusi problema, kurią žada spręsti visos partijos, eidamos į rinkimus, bet kuri iki šiol nėra išspręsta

3 LLKS, LPKTS, LPKTB ir LPKS tautinę savigarbą turinčius piliečius kviečia reikalauti K.Prunskienės atsistatydinimo iš žemės ūkio ministrės pareigų

6 Politologas, publicistas Vilius Bražėnas, visą gyvenimą priešinęsis tironijai, savo knygoje pateikia įvairių minčių apie laisvę ir nepriklausomybę

Andrius KUBILIUS

Sąžiningumas ir padorumas – pagrindinės vertybės

Išskirtiniai praėjusio sezono bruožai

Kaip ir po 2000 metų rinkimų, pirmasis politinis sezonas – visiškai chaotiškas, kupinas skandalų ir pasižymi labai greita naujų politinių jėgų savikompromitacija. 2000 m. ir 2001 m. pirmajame pusmetyje stebėjome, kaip rinkimus laimėję liberalai ir socialliberalai nesugeba išlaikyti valdžios egzamino. Dabar tas pats ištiko Darbo partiją ir iš dalies "valstiečius", kurių net keturi veikėjai: A.Pekeliūnas, K.Prunskienė, J.Ramonas ir A.Balsienė spėjo reikšmingai pasižymėti.

Akivaizdi pasikartojanti naujų partijų, sėkmingai pasirodžiusių rinkimuose, klaida – nesuvokimas, kad laimėtojams taikomi didesni reikalavimai, ir nesuvokimas, kad už nesąžiningumą iki rinkimų ir po rinkimų reikia mokėti skirtingą kainą. Nesąžiningumas iki rinkimų – tai paprasčiausias populizmas, o po rinkimų – tai didelis skandalas. Naujos partijos, sėkmingai pasirodžiusios per rinkimus serga viena liga – įsitikinimu, kad jūra yra iki kelių, kad viskas yra galima ir kad virš Seimo – tik mėlynas dangus.

Šie metai parodė, kad Seimas darosi vis mažiau aktyvus įstatymų leidyboje, per šį pusmetį galima prisiminti tik liūdnai pagarsėjusią mokesčių reformą. Didžiąją laiko dalį Seimas skyrė įvairių skandalų nagrinėjimui. Tačiau ir sprendžiant skandalus ne Seimo žodis buvo svarbiausias. Daug svarbesnį vaidmenį suvaidino Prezidentas, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija ir Valstybės saugumo departamentas. Vyriausybė visą šį laiką buvo beveidė, pasislėpusi po koalicijos Politine taryba, ir stumdymosi dėl įtakos tarp A.M.Brazausko ir V.Uspaskicho įkaitė.

(keliama į 2 psl.)

Svečiuose pas NATO karius

Atlanto sutarties Lietuvos bendrijos (LATA) Kauno skyrius šiais metais parengė ir vykdo švietėjiško pobūdžio programą "NATO dienos Kauno mokyklose".

Moksleiviams, kurie aktyviai dalyvavo įvairiose viktorinose, piešinių ir rašinių konkursuose ar ruošė stendus NATO ir Lietuvos kariuomenės tema, LATA Kauno skyrius birželio mėnesį suorganizavo pažintinę ekskursiją į Šiaulių karinių oro pajėgų bazę. Ekskursijoje dalyvavo Kauno moksleivių sąjungos, Juozo Urbšio, "Atžalyno" ir "Žiburio" vidurinių mokyklų moksleiviai, lydimi šios organizacijos pirmininko pavaduotojo Raimundo Kaminsko ir kitų atstovų.

Moksleiviai turėjo galimybę susitikti ir pabendrauti su Lietuvos ir Olandijos karo lakūnais, kurie Zoknių oro uosto karinių oro pajėgų bazėje greta Šiaulių saugo Baltijos šalių oro erdvę. NATO karius labai nustebino nepriekaištinga anglų kalba užduodami mokinių klausimai apie jų tarnybą.

(keliama į 4 psl.)

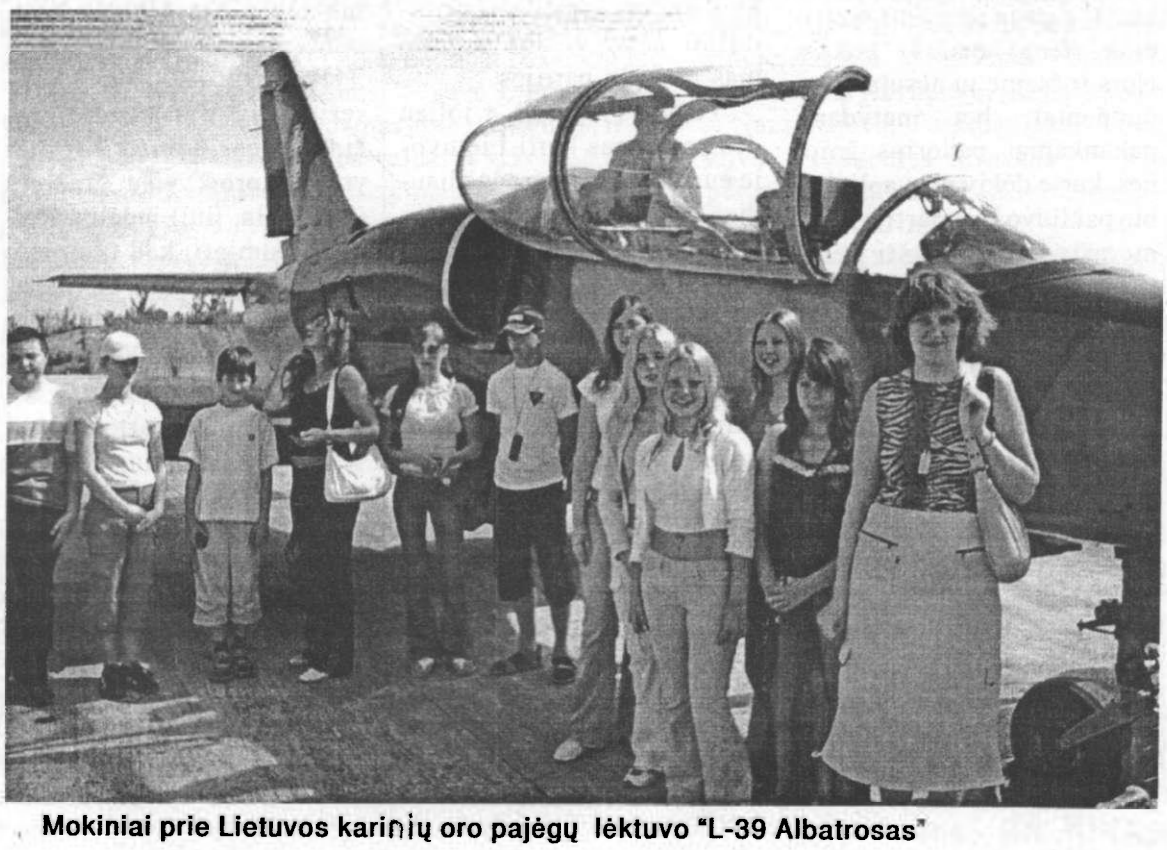

Mokiniai prie Lietuvos karinių oro pajėgų lėktuvo "L-39 Albatrosas"

Sąžiningumas ir padorumas – pagrindinės vertybės

(atkelta iš 1 psl.)

Vienu metu šiose grumtynėse buvo bepradedąs laimėti V.Uspaskichas, su kuriuo kartu ėjo ir A.Paulauskas, ir K.Prunskienė, bet premjerui pirmąjį raundą pavyko laimėti "darbiečių" vadui suklupus lygioje vietoje.

Per šiuos metus pamatėme, kad turime tikrą Prezidentą, sugrąžinusį Lietuvą ne tik į tarptautinės politikos viršūnes, bet ir sugebantį daryti labai stiprią įtaką Lietuvos vidaus politikos gyvenimui. Prezidento nepasitikėjimas tam tikrais politikais neabejotinai reiškia jų politinės karjeros pabaigą.

Per šiuos metus Lietuvoje išryškėjo nauja vidaus politikos takoskyra. Jeigu iki praėjusių metų pagrindinė politikos takoskyra buvo tarp tų, kurie rinkosi Vakarus ir nesidairydami į praeitį bandė brėžti ateities permainų kelius, ir tų, kurie vis baugščiai dairydavosi į Rytus ir gręžiodamiesi į praeitį nelabai rūpinosi ateitimi, tai dabar išryškėja takoskyra tarp tų, kurie nori rinktis sąžiningą ir padorią politiką, ir tų, kuriems yra gerai taip, kaip yra. Tikėtina, kad ši takoskyra laikui bėgant tik gilės ir ryškės.

Ateities perspektyvos

Manau, kad visų pirma būsime priversti stebėti permainas, susijusias su Darbo partija. Visi suprantame, kad ši partija išgyvena ne pačius lengviausius laikus. Nors ir esame jų nesutaikomi oponentai, bet matydami pakankamai padorius žmones, kurie dėl įvairių aplinkybių pakliuvo į šią partiją, esame priversti išreikšti jiems užuojautą ir pasakyti karčią tiesą – ateityje jų laukia dar sunkesni išbandymai: populiarumo praradimas, abejonės, ką daryti su partijos pirmininku, pagundos jungtis prie kitų partijų ir galų gale egzistencinis klausimas – dėl ko ši partija egzistuoja.

Matysime, kaip socdemai dės dideles pastangas suskaldyti Darbo partiją, bandydami prie savęs pritraukti nemažą grupę jų atstovų Seime. Kiek žinau, tokios derybos jau dabar vyksta. Socdemams tai – bandymas save apgauti, kad jie dar turi stiprią rinkėjų atramą. Su tokia vidine nuotaika jiems bus lengviau artėti prie esminio išbandymo – naujo partijos lyderio atrankos.

Tačiau rinkėjas, per paskutinius kelerius rinkimus balsavęs už R.Paksą ar po to – už V.Uspaskichą, taip lengvai pas socdemus ir A.Brazauską nesugrįš. Todėl galime tik spėlioti, ar bus dar kuriamas koks nors naujas "gelbėtojų" projektas, nutaikytas į tuos pačius Pakso–Uspaskicho rinkėjus. Kokių naujų rytietiškų pavardžių galėsime prie šios koalicijos pridėti rudenį, mes nežinome, žino, matyt, kaip visada, tik Kremlius.

Nuo Kremliaus planų galėsime apsisaugoti, jeigu rinkėjų pasitikėjimą susigrąžinsime sąžiningai ir padoriai politikai. Todėl taip svarbu yra ir centro dešinės pusės konsolidacija apie sąžiningos politikos vertybes ir idealus. Neprarandu vilties, kad ir liberalams pavyks išspręsti savo problemas, kurias dabar, ko gero, jau pakankamai gerai mato ir tie, kurie iki šiol mus smerkė už pastangas padėti liberalams. Deja, šiandien be simpatijų ir vilties žodžių neturime kuo padėti savo svarbiems partneriams. Tik dar kartą galiu pakartoti – Lietuvai reikia sveikos, stiprios, nesusiskaldžiusios ir kiek galima greičiau išsprendusios savo vidaus problemas liberalų partijos.

Tėvynės sąjunga ir toliau dės pastangas kurti Lietuvoje europietišką, Europos liaudies partijos vertybes atstovaujančią stipriausią ir visus bendraminčius integruojančią dešiniąją politinę partiją. Sąžiningumas ir padorumas tokiai partijai yra pagrindinės vertybės. Tik sukūrę tokią partiją mes drąsiai galėsime prisiimti atsakomybę už "kitokios Lietuvos" kūrimą. Mes jau pradėjome intensyvų pasiruošimą savivaldos rinkimams ir tikimės, kad rudenį nauji valdančiosios koalicijos skandalai mūsų neišmuš iš užsibrėžtų darbų.

Rimantas DAGYS, Edmundas PUPINIS

Vyriausybė netesi pažadų grąžinti indėlius

Indėlių grąžinimas – įsisenėjusi problema, kurią beveik visos partijos, eidamos į rinkimus, labai iškilmingai žada spręsti, bet iki šiol tie pažadai nėra įvykdyti. Šia tema yra daug spekuliuojama. Pavyzdžiui, Algirdas Brazauskas, labai susigraudinęs dėl indėlių grąžinimo, yra siūlęs vos ne parduoti "Mažeikių naftos" bendrovę, kad tik būtų galima atsiskaityti su vargšais indėlininkais, laukiančiais nesulaukiančiais savo eilės. Labai dažnai valdančiosios daugumos atstovai sako darą viską, kad galėtų grąžinti indėlius, nes konservatoriai tai esą sustabdę. Todėl norime pateikti keletą skaičių, kurie geriau paaiškintų susidariusią padėtį.

Dabartinė Vyriausybė savo 2005–2008 metų programoje numatė visiškai sugrąžinti atkuriamuosius indėlius. Kairieji tai siūlo jau ne pirmą kartą. Tokiais pažadais Socialdemokratų ir Naujosios sąjungos partijos dosniai žarstėsi ir prieš 2004 metų Seimo rinkimus. Įvertinus tą faktą, kad, pradedant 2005 metais, dar liko grąžinti apie 1,6 mlrd. litų, per metus reikėtų grąžinti mažiausiai po 400 mln. litų. Tačiau kairieji, formuodami 2005 metų biudžetą, šioms reikmėms numatė tik 105 mln. litų, todėl tenka suabejoti šio Seimo daugumos nuostatų dėl santaupų atkūrimo tvirtumu, juolab kad, tikslinant šių metų biudžetą, apie atkuriamas santaupas net nebuvo užsiminta.

Per 1996–2000 m. konservatorių Vyriausybė grąžino apie 1,6 mlrd. litų, tai yra 72 proc. visų grąžintų (2035 mln. litų) indėlių. Reikia prisiminti, kad tuo metu vyko Rusijos krizė, bet įsipareigojimus buvo stengiamasi įvykdyti. Nuo 2000 m. grąžinimo tempas per metus sumažėjo keturis kartus.

Nors valdančioji dauguma įsipareigojo iki 2008 m. grąžinti visus indėlius, bet ši suma nenumatyta Konvergencijos programoje. O Konvergencijos programa yra mūsų įsipareigojimai įvedant litą. Į ją neįtraukti indėlių grąžinimo kompensavimo planai. Jei Vyriausybė į savo įsipareigojimus neįtraukė indėlių grąžinimo, o jų trūksta apie 1,5 mlrd. litų, kuriuos reikia grąžinti per likusius dvejus metus, tai jie realiai ir nebus grąžinti. Bus elgiamasi pagal galimybes, o galimybių ir noro iki šiol nebuvo. Beje, A. Brazauskas ir A. Šleževičius atmetė siūlymus kompensuoti indėlius lito įvedimo metu, teigdami, kad bus rasta kitų būdų tai padaryti. Tas istorinis pažadas rasti kitų šaltinių neįgyvendintas. Taigi galima konstatuoti, kad kairieji nei anksčiau, nei dabar neturi ketinimų atsiskaityti su indėlininkais.

Taip pat nesuprantamai nepalanki kairiųjų reakcija buvo ir šią sesiją Seime svarstant Santaupų atkūrimo įstatymo dalies straipsnių pakeitimą, kuomet E. Pupinis, aptaręs šią iš mirties taško nejudančią problemą Tėvynės sąjungos frakcijoje, pateikė du pasiūlymus.

Pirmasis pasiūlymas buvo dėl atkuriamų santaupų indeksavimo. Siekiant sumažinti praradimus dėl infliacijos, atkuriant santaupas buvo pasiūlyta priimti įstatyminę normą, kad pagal Santaupų atkūrimo įstatymą atkuriamos gyventojų santaupos būtų indeksuojamos atsižvelgiant į indėlių nuvertėjimą ir tokiu būdu bent iš dalies sumažėtų atkuriamų santaupų nuostoliai, jeigu tokių būtų. Savaime suprantama, Santaupų atkūrimo įstatymą papildžius įpareigojimu indeksuoti atkuriamas santaupas, bent iš dalies, prieš įvedant eurą, būtų pavykę sumažinti Lietuvos piliečių nuogąstavimus dėl infliacijos. Žmonės su nerimu laukia euro įvedimo. Viena iš žmonėms nerimą keliančių problemų euro įvedimo metu yra kaip tik santaupų atkūrimas. Tokia įstatymo nuostata ir Vyriausybę būtų skatinusi stengtis kuo skubiau atkurti indėlius. Deja, į pasiūlymą buvo pažiūrėta atmestinai, todėl nebelieka nieko kita, kaip vėl, dabar jau įstatymo forma, jį registruoti.

Dar sunkiau paaiškinamas nepritarimas antrajam pasiūlymui, kuris turėjo moralinį atspalvį. E. Pupinis siūlė įstatymo dalyje (6 straipsnio 3 dalies 1 ir 2 punktai), kurioje kalbama apie santaupų atkūrimo eiliškumą, atkurti santaupas ne tik pirmos ir antros grupės invalidams (neįgaliesiems, kuriems numatytas nuolatinės slaugos poreikis, nedarbingiems ir iš dalies darbingiems neįgaliesiems), kaip numatyta įstatyme, bet ir jų sutuoktiniams, atsižvelgiant į tai, kad šeimos santaupos dažnai buvo kaupiamos vieno iš sutuoktinių sąskaitoje ir neretai panaudojamos žmonių su negalia slaugai ir gydymui (sąnarių operacijoms, vaistams įsigyti). Tokias nuostatas įvesti reikalauja netgi Civilinio kodekso (CK) dvasia, nes CK sakoma, kad pajamos, gautos iš sutuoktinių veiklos ir pajamos, gautos iš vieno sutuoktinio veiklos, yra bendros.

Savaime suprantama, kad teisingumui atkurti reikalingi tam tikri finansiniai resursai, tačiau jeigu kairiosios Seimo jėgos iš tikrųjų vadovautųsi savo programinėmis kalbomis, nedvejojant būtų nuspręsta kuo greičiau atkurti santaupas tiems, kuriems jų labiausiai reikia. Dėl nesupratimo, tiksliau – nenoro suprasti, įstatymas buvo nepriimtas ir atidėtas rudens sesijai. Be abejo, ir toliau sieksime, kad vieną kartą nukentėję dėl infliacijos žmonės to nepatirtų antrą kartą. Taip pat sieksime, kad ir santaupų atkūrimo procesas būtų vykdomas laikantis teisingumo.

Atrodo, kad valdžia santaupų grąžinti tiesiog nenori. O pinigų yra, jokių papildomų lėšų Vyriausybei nereikia. Vien pusantro milijardo litų guli Valstybės stabilizavimo rezervo fonde, kuriuos kaip tik ir galima būtų panaudoti santaupų atkūrimui. Deja, juos Vyriausybė naudoja šimtams kitų reikalų, "užkaišiodama" šiomis lėšomis savo veiklos broką. Galima daryti išvadą, kad šios Vyriausybės socialinė orientacija yra tik deklaracija. O dangstytis "Mažeikių nafta", kad tik iš jos privatizavimo gautas pajamas galėsime panaudoti santaupų atkūrimui, yra paprasčiausias politinis cinizmas.

Dėl Kazimiros Prunskienės atsistatydinimo

Jungtinės tarybos pareiškimas

Daugiau nei prieš metus, 2004 m. birželio 16 d., prezidento rinkimų kampanijos metu LLKS, LPKTS, LPKB ir LPKS paskelbė bendrą pareiškimą "Dėl Kazimiros Prunskienės nepatikimumo". Tada K.Prunskienė buvo iškėlusi savo kandidatūrą prezidento rinkimuose.

Tame pareiškime buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai priminė rinkėjams Lietuvos valstybei žalingą K.Prunskienės veiklą 1990–1991 metais: bandymą paskelbti moratoriumą Lietuvos Nepriklausomybės Aktui, provokacinį maisto ir kitų prekių kainų pakėlimą, kuris iššaukė "Jedinstvos" puolimą prieš šalies Aukščiausiąją Tarybą – Atkuriamąjį Seimą ir baigėsi Sausio 13-osios tragedija. Ji buvo įtariama bendradarbiavusi su KGB ir dėjusi pastangas padėti buvusios SSRS valdžiai siekiant sugrąžinti Lietuvą į SSRS.

Pernai K.Prunskienė prezidente nebuvo išrinkta. Bet Seimo rinkimus laimėjusių kairiųjų partijų dėka tapo žemės ūkio ministre. Ir toliau ištikimai tarnauja naujam Kremliaus šeimininkui V.Putinui. Ši ciniška politikė, su teismo pagalba įslaptinusi savo bendradarbiavimą su KGB, 15 metų nei "skęsta", nei "dega". Nors dažnai patenka į politinių skandalų sūkurius. Matyt, tik galingos ir visur esančios Rytų rankos dėka jai vis pavyksta išvengti politinio bankroto. Už pastangas ir ištikimybę "šeimininkui" šis atsidėkoja ne tik ordinu "Tarptautinė garbė", Rusijos kunigaikštienės titulu, pakvietimais į ištikimų liokajų konferencijas ir baliukus, bet galbūt ir solidžia finansine parama per priedangos organizacijas jos rinkiminėms kampanijoms.

Apsvaiginta kunigaikštienės titulo K.Prunskienė per Karaliaučiaus miesto įkūrimo 750 metų minėjimo iškilmes, prisidengdama rūpesčiu kaimo reikalais, pabandė vykdyti Rusijos pageidaujamą užsienio politiką. Nepaisydama Lietuvos Respublikos Prezidento ir Užsienio reikalų ministro rekomendacijų ji pažemino Lietuvos valstybę iki gubernijos lygio, paniekino jos garbę.

Besąlygiškai remiame Lietuvos Respublikos Prezidento griežtą poziciją reikalaujant žemės ūkio ministrės Kazimiros Prunskienės atsakomybės.

Reikalaujame, kad K.Prunskienė atsistatydintų iš pareigų.

Reikalaujame, kad K.Prunskienė imtųsi iniciatyvos išslaptinti savo bylą dėl bendradarbiavimo su KGB.

Kviečiame visus tautinę savigarbą turinčius piliečius ir organizacijas reikalauti K.Prunskienės atsistatydinimo iš žemės ūkio ministrės pareigų, ir kad ji pati kreiptųsi į Vilniaus apygardos Administracinį teismą prašydama išslaptinti jos bylą dėl bendradarbiavimo su KGB.

Įvykiai, komentarai

"Šatrijos" sindromas

Nepaisydamas Prezidento pareikštos kritikos dėl rusų kunigaikštienės Kazimiros Prunskienės vykdomos "atviros užsienio politikos" ir jos neaiškaus vizito į Karaliaučių, premjeras aiškiai pareiškė, kad jokių priemonių prieš "kniaginią" nesiims. Tik užsiminė, kad ministrai, žengdami panašius žingsnius, tai yra lakstydami konsultuotis į Rusiją, turėtų derinti savo veiksmus su Užsienio reikalų ministerija. Taigi nei Prezidentas, nei užsienio reikalų ministras liko neišgirsti. Neokomunistų lyderiai J.Karosas ir J.Olekas teigė, kad Prezidentas ir užsienio reikalų ministras paprasčiausiai "pasikarščiavo". Kitokios reakcijos ir negalima buvo tikėtis. Juk tame pačiame rusiškame vežime sėdi. O tokie kadrai kaip bičiulė Kazimira nesimėto. Prisiminkime, dar "draugas" Stalinas yra pasakęs, jog kadrai lemia viską. Todėl ir po penkiolikos nepriklausomybės metų visose valdžios struktūrose, pradedant aukščiausiąja, tebetūno tie patys komunistiniai dinozaurai arba jų atžalos. Bet keisčiausia – neblėstanti jų meilė Rusijai ir buvusiems šeimininkams.

Kagiebistinių kadrų vadovaujama Rusija kone kasdien šantažuoja Lietuvą. Kremliaus kontroliuojama žiniasklaida be paliovos skelbia mūsų nepriklausomybę pliekiančius straipsnius, transliuoja šmeižikiškas televizijos laidas. Ir kodėl gi taip nesielgti, jeigu pasijutęs vieninteliu Lietuvos valdovu A.Brazauskas klusniai vykdo Maskvos nurodymus ir tenkina jos apetitą. Štai ir dabar, vaidindamas, kad svarsto, kam perduoti "Mažeikių naftą", jis pareiškia, jog Rusijos "Gazprom", ir taip jau kontroliuojantis Lietuvos energetiką, žada investuoti į "Mažeikių naftos" technologijų modernizavimą du milijardus dolerių. Taigi aiškiai leidžiama suprasti, kam atiteks šis riebus kąsnelis. Aišku, šiek tiek trupinių nuo to kąsnio nubyrės ir premjerui bei jo "partiniam ūkiniam aktyvui". Ko gero, tos tariamos derybos ir vyksta tik dėl trupinių.

Tuo tarpu K.Prunskienės taip numylėta Rusija riša naują kilpą ant Lietuvos kaklo. Rusijos Valstybės Dūma vienbalsiai priėmė kreipimąsi į premjerą M.Fradkovą, kad vyriausybė pabrangintų Lietuvai dujas – po 160 dolerių už tūkstantį kub. metrų. Esą tokią kainą moka ir Vakarų Europos valstybės. Aišku, ne vyriausybė spręs šį klausimą. Kaip ir sovietmečiu, dabar Rusijoje viską sprendžia prezidentas V.Putinas. O juk dar visai neseniai "Gazprom" vadovas Mileris skelbė, jog per artimiausius metus šis Kremliui pavaldus koncernas nebrangins dujų, bent jau trejus metus. Tai dar kartą akivaizdžiai įrodo, jog Rusijos pažadai – beviltiškas dalykas. Savo įsipareigojimus ir pažadus Maskva nuolat laužo, nuo pat 1917 metų, kai bolševikai paėmė valdžią. Nors, tiesą sakant, ir carinė Rusija elgėsi panašiai.

Premjeras per nacionalinį radiją pareiškė nematantis jokios grėsmės Lietuvos nacionaliniam saugumui, jeigu Rusijos "Gazprom" pasiims ir "Mažeikių naftą". Jau darosi aišku, kad tokia liokajiška Rusijos atžvilgiu politika bus vykdoma ir toliau. O vienvaldžio premjero įžūlumas, nesiskaitymas su niekieno nuomone taip pat suprantamas. Susidorojęs su V.Uspaskichu ir jo "darbiečiais", A.Brazauskas trina rankas iš pasitenkinimo, kai dėl tarpusavio rietenų griūva opozicinė centro dešinioji Liberalų ir centro sąjunga. Ir nebūnant politinių prognozių specialistu aišku, kad liberalcentristai dėl savo vadų, pirmiausia partijos pirmininko A.Zuoko ambicijų, nueina nuo politinės arenos. Todėl tenka sutikti su tais politologais, kurie teigia, jog Lietuvoje greit bus tik dvi politinės jėgos – socialdemokratai ir Tėvynės sąjunga. Iš tiesų taip yra jau dabar. Juk neokomunistų, "darbiečių", "valstiečių", paksininkų ir kitų politinis elektoratas vienas ir tas pats. Už juos balsuoja tik nepagydomi sovietinės nostalgijos apimtieji, kurie už alaus butelį ar porciją ledų, numestą prieš rinkimus, parduotų net savo tėvą ir motiną.

Kol šis elektoratas bus, tol Lietuva murkdysis nomenklatūrininkų ir nuvorišų iškastoje purvinoje kūdroje. Štai kodėl brazauskininkai ir rusų kunigaikštienės "valstiečiai" taip nervingai reaguoja į vis augančias pilietinės visuomenės kūrimo apraiškas. Jie puikiai žino, kad atsiradus tokiai visuomenei, su valdžia teks atsisveikinti amžinai. Deja, kol kas dar nematyti tokio saulėlydžio. Ir jo atėjimas bus stabdomas visokiais būdais.

Prezidentas, kalbėdamas savo inauguracijos metinių proga, pripažino, kad Lietuvos valdžią ištiko moralinių vertybių krizė. Bet tuo pačiu paaiškino, kad yra bejėgis ką nors pakeisti. Iš tiesų bejėgis. Juk net iš jo norima atimti teisę į užsienio politiką. Pagal Konstituciją – tai pagrindinė Prezidento funkcija.

Imperijos teoretikai

Ilgametis KGB veikėjas Jevgenijus Primakovas, buvęs Rusijos užsienio reikalų ministras ir premjeras, dabar irgi turintis didelę įtaką Kremliuje, pareiškė, kad jis nesutinka su kai kurių politologų teiginiais esą įvykę politiniai perversmai kai kuriose buvusiose NVS šalyse, konkrečiai – Gruzijoje, Ukrainoje ir Kirgizijoje, yra didelis Rusijos pralaimėjimas. Tačiau patyręs KGB šulas išmąstė, kad Rusija savo užsienio politikoje elgiasi pernelyg sąžiningai. Štai kokią "ameriką" atrado J. Primakovas, senas mūsų rusų kunigaikštienės Kazimiros bičiulis.

Neseniai net pats Rusijos prezidentas V. Putinas dabartinę padėtį NVS šalyse pavadino skyrybų ieškojimo etapu. J. Primakovas irgi sakė sukantis galvą, ką daryti su NVS, ir pavadino sandraugą "Belovežo girios vaikeliu".

J. Primakovas kalbėjo ir apie Šiaurės Atlanto Aljansą – NATO. Esą Vakarai peržengė "raudonąją liniją", kurios buvo žadėję neperžengti, tai yra nepriimti į NATO buvusių sovietinių respublikų. "Tai nebuvo užfiksuota jokiame dokumente, tačiau apie tai puikiai žinojo buvę JAV valstybės vadovai – Kristoferis ir Olbrait. Jie, žinoma, viešai neatsisakė priimti į NATO buvusių sovietinių respublikų, bet mums nuolat tvirtino, kad tos respublikos netaps Aljanso narėmis. Deja, padėtis pasikeitė. Aš suprantu Rusijos vadovus, teigiančius, kad jie negali įsakyti kokiai nors valstybei nestoti į NATO. Tačiau jeigu Ukraina taptų NATO nare, tai labai pakenktų mūsų interesams," – sakė J. Primakovas.

Kalbėdamas apie Baltarusiją ir kritiką Rusijos valdžios atžvilgiu – kad ji remia diktatorių A. Lukašenką, J.Primakovas teigė: "Sudaryti sąjungą su Baltarusija yra vienas iš pagrindinių istorinių Rusijos uždavinių. Jeigu mes su Baltarusija išsiskirtume, tai būtų didžiausia Rusijos geopolitinė klaida. O ar kas žino, kad vidutinis atlyginimas ir pensijos Baltarusijoje yra didesnės nei Rusijoje. Ir tai tokiomis sąlygomis, kai Vakarai paskelbė Baltarusijos izoliaciją. Kalbama, kad nuvertus prezidentą A. Lukašenką, Baltarusijoje ateis į valdžią dešinioji opozicija, kuri orientuosis ne į Rusiją, o į Vakarus. To niekada neatsitiks. Esu tuo įsitikinęs visu šimtu procentų."

Vertinant pastarojo meto Rusijos politikų pareiškimus, ypač užsienio politikos klausimais, J. Primakovas atrodo tarsi koks "balandis". Užtat nesnaudžia "vanagai" Rusijos valstybės Dūmoje – V.Alksnis, V.Žirinovskis ir daugybė kitų. Neseniai V.Žirinovskis ragino Kremlių visais įmanomais būdais remti feodalinius režimus buvusioje sovietinėje Vidurinėje Azijoje. Pirmiausia – Uzbekijos vadovą Karimovą, Kazachstano – Nazarbajevą, Turkmėnijos – Nijazovą. "Taškentas–Minskas" – štai perspektyviausias NVS modelis," – pareiškė V.Žirinovskis.

Beje, šio skandalingo politiko, į kurio rėksmingus ir grūmojančius pareiškimus Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių adresu mūsų prorusiškieji vadovai siūlo nekreipti dėmesio, pasiūlymu Dūma priėmė kreipimąsi, raginantį tris kartus pabranginti Lietuvai tiekiamas dujas.

Laikas pagaliau suvokti, jog tai, ką pasako tokie kaip V.Žirinovskis, netrukus įvykdo Kremlius. Kol kas rusiškų tankų dar nesulaukėme. Tačiau Lietuva ir be jų tapo Rusijos vykdomo naujojo kolonializmo auka. Ir nematyti, kad ekonominė ir energetinė priklausomybė, bent jau artimiausiu metu, sumažėtų.

Jonas BALNIKAS

Išgyventi padėjo viltis

(atkelta iš 1 psl.)

Buvo siekiama suartinti įvairių kartų atstovus, formuoti vertybines nuostatas, kurios padėtų jaunajai kartai geriau pažinti buvusius tremtinius ir suvokti, kad jiems išgyventi padėjo viltis, tikėjimas geresne ateitimi; mokyti suvokti, kad kiekviena karta turi savo vertybes, ugdyti pagarbą joms; padėti moksleiviams suvokti tautos Gedulo ir Vilties dienos prasmę. Projektui vadovavo vyresnioji istorijos mokytoja Dalia Jokubauskienė ir anglų kalbos mokytoja Sigita Dukavičienė.

Prie Tremtinių kryžiaus Pavenčių vid. mokyklos mokytoja S.Dukavičienė

Šokyje susijungė ir jauni, ir pagyvenę

Dalis moksleivių, kurių projekte dalyvavo netoli šimto, vadovaujami mokytojų D.Jokubauskienės ir J.Majauskaitės bei spec. pedagogės Jūratės Saldauskienės, lankėsi buvusių tremtinių namuose, užrašinėjo jų prisiminimus ir išgyvenimus, rinko nuotraukas. Moksleiviai ir mokytojai lankėsi Kuršėnų kultūros centro spektaklyje "Kristibaba" – sovietų režimo parodijoje.

Vaikinai, vadovaujami technologijų mokytojo Arūno Jekelaičio, gamino Vilties laivelius. Projektas buvo vykdomas kartu su Kuršėnų technikos mokyklos moksleiviais. Jie taip pat lankėsi buvusių tremtinių namuose, gamino aitvarus ir laivelius.

Kūrybos namų moksleiviai, vadovaujami technologijų mokytojos Rasos Jakelaitienės, dalyvavo "Vilties" simbolio kūrimo konkurse. Birželio 9 d. geriausi darbai buvo eksponuojami mokykloje.

Birželio 9 dieną mokyklo-je įvyko "Kartų vakaras". Šią šventę organizavo ir vedė muzikos mokytoja Vaida Velavičienė bei pradinių klasių mokytoja Audronė Šiuipienė. Į šį renginį susirinko apie du šimtus skirtingos gyvenimiškos patirties žmonių – buvę tremtiniai, moksleiviai, mokytojai. Jie kalbėjo apie gyvenimo prasmę, vertybes, kurių neįveikia jokios negandos. Janina Banienė, Pavenčių vidurinės mokyklos direktorė, pristatydama svečius pažymėjo, kad išgyventi jiems padėjo ir padeda viltis. Renginyje dalyvavę buvę tremtiniai, choro "Tremties varpai" nariai, mintimis ir žodžiais nuklydo ne tik į tautai sunkius metus, bet ir pasakojo apie juos ištverti padėjusią viltį, meilę, tikėjimą, ištikimybę. Aniceta Grikšienė, LPKTS Kuršėnų filialo pirmininkė, mokyklai padovanojo knygų, pasakojančių apie skaudžią šalies praeitį. Popietėje dainavo moksleiviai, mokytojai, buvusių tremtinių choras. Įpusėjus šventei, įvairių kartų atstovus sujungė ne tik daina, bet ir šokis. Ši veikla padėjo mokiniams pasirengti Birželio 14-ajai.

Gedulo ir Vilties dienos minėjimas prasidėjo Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje šv. Mišiomis už Tėvynę. Iš bažnyčios kolona su vėliavomis patraukė prie netoliese, Kapų gatvėje, prieš penkioliką metų pastatyto Tremtinių kryžiaus. Ten į susirinkusius jaunus žmones ir tremties negandas patyrusius kuršėniškius kreipėsi Šiaulių rajono meras Algimantas Gaubas ir jo pavaduotojas Jonas Novogreckis, LPKTS Kuršėnų filialo pirm. A.Grikšienė ir kiti skyriaus nariai. Seniūnijos padėkas už aktyvią veiklą dėl miesto gerovės buvusiems tremtiniams įteikė seniūnas Vytautas Gedmontas. Pavenčių vidurinės mokyklos mokytoja Sigita Dukavičienė trumpai pristatė mokinių vykdomą projektą "Išgyventi padėjo viltis". Pedagogė pakvietė visus prie Ventos, kur buvo plukdomi mokinių padaryti Vilties laiveliai, į padangę kilo aitvarai. Lėktuvėlius, simbolizuojančius išsipildžiusias ir neišsipildžiusias viltis, skraidino Kūrybos namų moksleiviai, vadovaujami mokytojo Vytauto Steponavičiaus. Šie moksleiviai parengė savo pasiekimų parodėlę, kurią galėjo apžiūrėti kiekvienas dalyvaujantis šiame minėjime.

Pakeliui Ventos link sustota prie rezistentų paminklo, skaitytos eilės, dainuotos tremties dainos, padėta gėlių. Lankytasi ir Kuršėnų bei Pavenčių geležinkelio stotyse, kur prie paminklų padėta gėlių, tylos minute pagerbti negrįžusieji.

Projektas "Išgyventi padėjo viltis" suartino kelių kartų žmones, patrauklia forma paskatino jaunąją kartą domėtis pasipriešinimo sovietų okupacijai istorija.

Sigita DUKAVIČIENĖ, Pavenčių vidurinės mokyklos mokytoja, Aniceta GRIKŠIENĖ, LPKTS Kuršėnų filialo pirmininkė

S.Dukavičienės nuotr.

Svečiuose pas NATO karius

(atkelta iš 1 psl.)

Mokiniai gyvai domėjosi, į kokį aukštį ir per kiek laiko pakyla lėktuvai, ką daro su per dideliais kroviniais, ar tokiais lėktuvais skraidė Lietuvos kariai... Ne vienas klausė, kaip tapti karo lakūnu. Į visus klausimus mielai atsakinėjo mus lydėjęs aviacijos bazės atstovas leitenantas Kęstutis Virbukas.

Didžiausią įspūdį moksleiviams paliko nepakartojamas dviejų naikintuvų pakilimas ir skrydis. Kaip kyla naikintuvai, stebėjome maždaug iš 100 metrų atstumo. Olandų kariai patarė užsikimšti ausis. Oro gūsis iš tiesų buvo galingas. Tą minutę, kai naikintuvas atsiplėšia nuo žemės, apima nepaprastas jausmas...

"Garsas buvo toks stiprus, kad net žemė pradėjo drebėti po kojomis, – dalijosi įspūdžiais "Žiburio" vidurinės mokyklos šeštokas Linas Žukauskas.

Olandai leido įsiamžinti prie brangiausio karinio lėktuvo Lietuvoje – F-16, tačiau griežtai uždraudė iš arti fotografuoti po sparnais esančias raketas.

Nors mokiniams atostogos buvo tik prasidėję, jie tikino, kad ši kelionė – geriausias šios vasaros nuotykis. Kaip sakė LATA Kauno skyriaus pirmininko pavaduotojas R. Kaminskas, "jei ne vasaros atostogos, norinčiųjų būtų buvę kelis kartus daugiau".

Audronė VITKAUSKAITĖ

Autorės nuotr.

Būrys moksleivių laukia naikintuvų pakilimo

Mokiniai turėjo galimybę iš arti apžiūrėti lėktuvus

Nebūkite abejingi

Lietuvos politinių kalinių sąjungos Kauno skyriaus valdyba kviečia visus buvusius politinius kalinius ir rezistencijos dalyvius asmeniniu įnašu prisidėti prie ruošiamo statyti paminklo Lietuvos partizanų Motinai.

Paminklas bus pastatytas Domeikavos seniūnijoje, šalia Lietuvos Kankinių bažnyčios. Čia iš 14 medžio skulptūrų kuriamas Lietuvos kančių kelias.

Aukos renkamos LPKS Kauno sk. būstinėje (Laisvės al. 39, pirmame aukšte) kiekvieną antradienį **11–15 val.** ir ketvirtadienį **13–16 val.**

Nebūkite abejingi.

LPKS Kauno sk. valdyba

Paminėta Valstybės diena

Rokiškyje Valstybės dienai skirti renginiai prasidėjo iškilmingu posėdžiu Kultūros rūmų salėje. Gausiai susirinkusiuosius pasveikino Rokiškio rajono meras E.Vilimas, Seimo narys V.Saulis, kraštietis, Vilniaus universiteto ekonomikos fak. dėstytojas V.Mačiekus. Jis apdovanotas padėkos raštu už Rokiškio krašto garsinimą ir nuopelnus kraštotyros baruose. Padėkos raštais apdovanoti: Pandėlio vidurinės mokyklos mokinė V.Baltuškytė, Juozo Tūbelio gimnazijos moksleivis A.Vyšniauskas, Obelių seniūnas E.Narkūnas, Rokiškio r. priešgaisrinės tarnybos viršininkas A. Vyšniauskas, Južintų ugniagesių komandos vairuotojas A. Dručiūnas, ūkininkas V. Zovė.

Plenero dalyviai

Šv. Mato bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios. Kultūros ir sporto centro stadione surengtos varžybos Rokiškio rajono mero taurei laimėti. Jose dalyvavo visų seniūnijų komandos. Mero taurę laimėjo gaisrininkai, antrą vietą užėmė južintiškiai, trečiąją – Obelių atstovai.

Savivaldybės parke vyko tautodailininkų medžio drožėjų pleneras, skirtas Liongino Šepkai atminti. Iš kelių rajonų atvykę medžio drožėjai sukūrė devynias skulptūras (parke jau pastatyta 50 medžio skulptūrų). Tikimės, kad 2007 metais, minint L.Šepkos 100-ąsias gimimo metines, parke puikuosis šimtas skulptūrų. Rokiškio krašto muziejus (direktorė N.Šniokienė) yra parengęs ilgalaikį projektą "Liongino Šepkos dievdirbystės tradicijų tąsa 20 a." Pagal jį, septynerius metus Rokiškyje numatyta rengti respublikinius medžio drožėjų plenerus. Minint L.Šepkos 100 metų jubiliejų Rokiškio miesto parkas bus pavadintas šio garbingo žmogaus vardu.

Pastarasis pleneras turi keletą išskirtinių bruožų: jis pirmą kartą tapo ne tik kūrybine stovykla, bet ir meno mokykla. Į ją įsitraukė ir medžio drožybos mokėsi trys moksleiviai iš Rokiškio: J.Janulis, U. Savickas, D.Visockas. Iš senųjų meistrų gerų drožybos įgūdžių ir žinių įgijo penktą kartą plenere dalyvavę medžio drožėjai: A.Teresius (Kauno r.), S.Janušas ir A. Varžinskas (Panevėžys), V.Butkevičius (Biržai), J.Ražanskas (Alytus), J.Videika (Jurbarkas,), V.Vikšraitis (Kaunas) ir rokiškėnas A.Sriubiškis. Plenerui pasibaigus panevėžietis A.Varžinskas sakė nesigailįs atsisakęs dalyvauti kitame plenere, nes čia buvo įdomu ir naudinga.

Plenero uždaryme dalyvavo Seimo narys V.Saulis, miesto seniūnas A.Dagys, vicemeras Velykis, mero pav. ryšiams su visuomene A.Slesariūnas ir kiti.

Medžio drožėjams įteikti padėkos raštai, asmeninės dovanos. Keletą dainų padainavo Kultūros rūmų mišrus choras.

Išties šventiška atrakcija tapo Respublikos gatvėje įvykęs namų langinių tapymas. Keleto namų langinės pražydo linksmais piešiniais, kuriuos paliko rokiškėnams 12 dailininkų iš Dusetų, Šiaulių ir Rokiškio. Vakare prie savivaldybės įvyko folkloro šventė "Kur aisiu, aisiu", kurioje dalyvavo lietuviai ir latviai: "Gastauta" iš Rokiškio, "Siaudela" iš Biržų, Kriščiūnų šeimos liaudies muzikos ansamblis iš Kaišiadorių, folkloro grupė "Gravė" iš Zarasų, grupė "Ilgi" iš Rygos, "Žalvarinis" iš Vilniaus ir rokiškėnų "Pievos".

Gamta nepagailėjo puikaus oro, giedro dangaus.

Feliksas MAŽEIKIS

Išlydėtuvės

Iš darbo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre į pensiją išlydėtas Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos pirmininkas Eugenijus Rimvydas Stancikas

Atsakingose ir nelengvose Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos, kurios sudėtį LGGRT centro generalinės direktorės teikimu tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, pirmininko pareigose jis praleido beveik aštuonerius Tėvynės laisvės gynėjų ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų interesų labui paskirtus tarnybos metus.

Jam teko vadovauti Komisijai sudėtingiausiu metu, kai į ją masiškai ir beveik vienu metu kreipėsi dešimtys tūkstančių buvusių rezistentų ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų. Teko operatyviai ir sklandžiai formuoti ir organizuoti Komisijai pavaldžių darbo grupių struktūrą, pareigingai užtikrinti teisės aktų vykdymą, atstovauti Komisiją ir jos priimtus sprendimus įvairiausiuose lygmenyse. Pirmininkas įteikė tūkstančius kario savanorio ir laisvės kovų dalyvio teisinio statuso pažymėjimų asmenims, dalyvavusiems pasipriešinime 1940–1990 metų okupacijoms.

Jo vadovaujami ir veikiami Komisijos nariai ir darbuotojai jautėsi atliekantys svarbų ir reikšmingą darbą, kuris, tikėtina, buvo, yra ir bus reikalingas Lietuvos valstybei.

Pažymėtina, kad E.R.Stancikas, dirbdamas Komisijos pirmininko pareigose, pademonstravo pasišventimo prisiimtai pareigai pavyzdį. Nenuostabu – jis pats buvęs politinis kalinys, laisvės kovų dalyvis, tad laikė savo pareiga padėti šiems žmonėms. Tik jis vienas žino, kiek iš tikrųjų šiai sąžiningai tarnybai paaukojo sveikatos, kantrybės, brangių asmeninio laiko valandų.

E.R. Stancikui vadovaujant, nuo 1997 m. lapkričio 10 d. iki 2005 m. birželio 30 d. įvyko 144 Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo posėdžiai, kurių metu priimti reikšmingi sprendimai, aktualūs gausybei Lietuvos žmonių – kovotojų už jos laisvę ir okupacinių režimų aukoms. Dėl šių sprendimų juos pasiekė valstybės moralinis įvertinimas ir materialinė parama.

Komisija, dirbanti visuomeniniais pagrindais (išskyrus Pirmininką ir pavaduotoją, kurie yra Centro etatiniai darbuotojai), atliko didžiulį ir įspūdingą darbą – jau apsvarstyti 16 404 pretendentų prašymai kario savanorio ir laisvės kovų dalyvio teisiniam statusui gauti. Patenkinti (statusas pripažintas) 11 169 prašymai, nepatenkinti (statusas nepripažintas) – 3 796 prašymai.

Dar įspūdingesnė nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisinio statuso pripažinimo statistika. Šis statusas pripažintas 75 088 Lietuvos Respublikos piliečiams. Tarp jų daugiausia yra tremtinių – 50 958, nuo okupacijų nukentėjusių asmenų – 15 826, politinių kalinių – 5 550 ir t.t. Dėl įvairių priežasčių šis statusas nepripažintas 777 asmenims.

Ši iškalbinga statistika byloja ir apie didelį eilinių Komisijos darbuotojų indėlį.

Pirmininkui teko patirti ir nemažai nepagrįstų priekaištų, net įvairių įžeidimų iš žmonių, kuriems statusas nepripažintas, taip pat iš tų, kurie siekė Komisiją apgauti deklaruodami savo tariamai rezistencinę veiklą.

E.R.Stancikui už atliktą darbą, įdėtą triūsą 2005 m. birželio 30 d. padėkojo LGGRT centro generalinė direktorė Dalia Kuodytė. Tą dieną Pirmininko palydėtuvės surengtos Centro taryboje, kitą dieną – Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijoje. Jam dėkojo Komisijos, kitų Centro padalinių darbuotojai. Šia įsimintina proga palinkėta sveikatos, žvalumo, kilnių vilčių išsipildymo.

Atsisveikinant Pirmininkui įteiktos atminimo ir padėkos dovanos – vardinis laikrodis, nuotraukų albumas. Atminčiai nusifotografuota prie iš lauko akmenų sudėto paminklo, skirto sovietinės okupacijos aukoms, Gedimino prospekte ir Lukiškių aikštėje.

Visuotinai pasidžiaugta, kad E.R.Stancikas ir ateityje ketina išlikti visuomeniškai aktyvus – jis lieka dirbti Komisijos nariu.

E.R.Stancikui pavaldūs darbuotojai akcentavo savo buvusio vadovo darbštumą, kantrybę, toleranciją ir humanišką vadovavimą.

Gintaras ŠIDLAUSKAS

Kada Lietuva nuskaidrės?

Atsistatydinus iš pareigų V.Uspaskichui, Lietuvos Vyriausybė truputį apsivalė. Bet juk žuvis genda nuo galvos. Reikėtų ir šią problemą išspręsti. Tai padarius, Lietuvos reikalai galbūt pasikeistų iš pagrindų. Nes dabar su kai kuriais, esančiais valdžioje ir Seime, problemų dar daug. Ypač aplaidumo turi Vyriausybės galva.

Jau daug metų Lietuva nepriklausoma, o pagrindiniai darbai, kaip žemės reforma, neužbaigti. Dėl kažkokių juodų tikslų trukdoma ypač patogiausiose, gražiausiose vietose, prie vandens telkinių ar netoli miestų. Taip pat neišmokėtos kompensacijos savininkams, dėl tos pačios valdžios kaltės negalėjusiems atsiimti nuosavybės ir priverstiems perduoti savo turtą valstybei už kompensaciją. Be to, namai, butai ir žemė šiuo metu labai pabrango, o išmokos už žemę neperskaičiuojamos. Atrodo, ir po keleto metų išmoką gausime pagal ankstesnę vertę.

Nesuprantu, kodėl mūsų valstybėje tokie keisti įstatymai, kad nušalintiesiems arba priverstiesiems atsistatydinti iš pareigų yra išmokama kompensacija, ir pakankamai didelė. Kaip šiuo metu ūkio ministrui. Mano supratimu, jam kompensacija tikrai nepriklausytų. Vertėtų jam taikyti griežtesnę baudą. Tai būtų gera pamoka dar likusiems, neišaiškintiems kandidatams, kurių Seime ir Vyriausybėje neabejotinai yra. Kur matyta, kad tik po metų rinkėjai sužinojo rinkę ne aukštąjį išsilavinimą turintį kandidatą, bet vos profesinę technikos mokyklą baigusį žmogelį.

Ačiū Prezidentui, kad ryžosi griežčiau išreikšti savo nuomonę. Bet, deja, iki galo neprivedė, kitas kandidatas nušalinimui tebedirba. Privertus Vyriausybės galvą ir valstybės teisėsaugą geriau dirbti, šalies gyvenimas pradėtų eiti kur kas skaidresniu keliu.

Aleksandras JUŠKA

Šis tas apie Raguvą

Naujų įvykių kasdienybė jau baigia užgožti Gedulo ir Vilties dienos prisiminimus, tačiau noriu dar kartą sugrįžti į Birželio 14-osios buvusių tremtinių susitikimą, kurį suorganizavo Panevėžio r. Raguvos kultūros namų direktorė Vida Bernadišienė. Po šv. Mišių ji raguviečius ir svečius pakvietė į kultūros namus pasiklausyti Panevėžio "Bočių" choro dainų, pasigerėti raguvietės Aldonos Šereikienės siuvinėtų paveikslų ir siuvinių parodėle. Kiekvienas, žinoma, nubraukė ašarą.

Keista ši karta. Atrodo, reikėtų tik džiaugtis, kad išliko gyvi ir neskauda, o jie pasakodami šluostosi ašaras... Jie neverkė, kai labai skaudėjo, kai troško vagonuose be vandens ar kalėjimų rūsiuose kraujavo po tardymų. Tada jie sakalais skraidė... Dainavo...

Raguva įdomi savo žmonėmis, turi turtingą Laisvės kovų istoriją. Padavimai sako, kad šios apylinkės miškuose vedė į kovą sukilėliai, tarp jų – Antanas Mockevičius, narsiai kovėsi ir partizanai. Ant paminklo iškaltos 126 partizanų pavardės. Bet tai tik dalis. Jų buvo daug daugiau. Mokykloje dirbo Birželio 14-osios auka – mokytojas Tamošiūnas, LR Seimo narės R.Juknevičienės senelis. Čia žuvo daug žadėjęs Lietuvai literatas Bronius Krivickas.

Po dainų ir pasisakymų Aldona Šereikienė, padedama Kultūros namų direktorės Vidos Bernadišienės, supažindino su savo siuvinėtais paveikslais. Papasakojo apie ilgą kūrybos kelią – nuo paprastos gėlytės iki šilto kolorito tautinių drabužių, sudėtingų peizažų ir portretų. Apgailestavo, kad neturi pirmojo, paties brangiausio kūrinio. Autorė pasakojo, kad buvo žiauriai tardyta, sužeista, nors tada dar neturėjo šešiolikos metų. Kai kartą jai atnešė marlės žaizdoms perrišti, ant tos pačios marlės siūlais išsiuvinėjusi Vytį. Ir kaip pasiuto tardytojas, kai čekistė sanitarė jam tai parodė...

Dim. kpt. Albertas Pūkas pasakoja apie pirmąją tremtį ir šių apylinkių partizanus

Po susitikimo iš Kultūros namų salės į visas puses pajudėjo senoliai. Jie ėjo sunkiai, lazdelėmis pasiramsčiuodami. Žiūrėjau į juos ir man atrodė, kad kiekvienas nešasi storą ir sunkią, išdraskytais lapais gyvenimo knygą. Tai – mūsų istorija. Kažkodėl pasidarė graudu, norėjosi verkti, šaukti... Laimei, pamačiau, kaip dvi mokinukės mandagiai praleido senelius, ir pasidarė lengviau. Auga graži pamaina. Nors, duok Dieve, kad jiems niekados nereikėtų taip ginti laisvės, kaip ją gynė senoliai.

Išvažiuodama žvelgiau į Raguvos mišką, norėjau pamatyti labai aukštą, legendomis apipintą Sukilėlių eglę. Deja, jau nupjauta. O padavimai sako, kad čia, po egle, ar kažkur netoli, yra paslėpti sukilėlių pinigai, kurie buvo surinkti ginklams pirkti. Deja, Vakarai ginklų neatvežė, o pinigai taip ir liko gulėti...

Pirma iš dešinės – Aldona Šereikienė, kairėje – buvęs politinis kalinys, Raguvos parapijos klebonas Kazimieras Baronas

Birutė JAKŠEVIČIŪTĖ, partizano duktė

LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistento vardui gauti sąrašą

(Tęsinys)

Anna Rašitine-Svilane, pogr. spaudos platintoja, Šiauliai 1975–1989 m.

Pranciškus Algirdas Rimkus, ryšininkas, Kretingos aps. Skuodo valsč. 1946–1948 m.

Genovaitė Rudienė-Žilytė, pogr. spaudos platintoja, Panevėžio aps. Miežiškių valsč. 1975–1978 m.

Snieguolė Rudzinskienė-Golmanaitė, pogr. spaudos leidėja, Prienai 1980–1987 m.

Julijona Aldona Runkelaitė, ryšininkė, Panevėžio aps. Ramygalos valsč. Vyčio apyg. Krištaponio rinkt. Rupužėno, Vėtros būriai 1945–1953 m.

Julius (Julijonas) Serapinas (po mirties), sukilimo dalyvis, Rokiškio aps. ir valsč. 1941 06 22–28.

Zigmas Sidaravičius (po mirties), partizanas, Vilkaviškio aps. Žaliosios valsč. Tauro apyg. Vytauto rinkt. 1947 05.

Ona Sinkevičienė-Baublytė, ryšininkė, Varėnos aps. ir valsč. Merkio būrys 1945–1952 m.

Zenonas Skulskis (po mirties), ryšininkas, Plungės aps. Kulių valsč. 1947–1949 m.

Jurgis Stasiulevičius (po mirties), rėmėjas, Kauno aps. ir valsč. 1944–1951 m.

Boleslovas Šerepeika (po mirties), sukilimo dalyvis, Utenos aps. Kuktiškių valsč. 1941 06 22–28.

Eleonora Šikšnienė-Butkutė, ryšininkė, Panevėžio aps. Raguvos valsč. Kuprio, Konkurento būriai 1944–1956 m.

Ina Veronika Taškienė-Grigonytė, pogr. spaudos platintoja, Panevėžio r. Miežiškiai 1970–1987 m.

Zigmuntas Tumėnas (po mirties), partizanas, Joniškio aps. ir valsč. 1949–1951 m.

Mykolas Vaitkevičius (po mirties), rėmėjas, Panevėžio aps. ir valsč. Vilko, Ąžuolo būriai 1945–1951 m.

Bonifacas Valaitis, pogr. spaudos platintojas, Vilnius, 1972–1988 m.

Augustinas Žekonis, ryšininkas, Alytaus aps. Alovės valsč. Dainavos apyg. Kazimieraičio rinkt. Žaibo, Varpo būriai 1947–1951 m.

Donatas Povilas Žiupka, ryšininkas, Anykščių aps. ir valsč. Algimanto apyg. Liūto, Žaibo būriai 1944–1953 m.

Angelė Žiūkienė-Simonaitytė, ryšininkė, Prienų aps. Birštono valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Briedžio, Spyglio būriai 1945–1954 m.

Antanas Žulys (po mirties), rėmėjas, Utenos aps. ir valsč. Vytauto apyg. Dėdės būrys 1946 04–1946 12.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: *LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.*

"Po dvylika vėliavų..."

Naujos knygos

Unikali, tarp mūsų gyvenanti asmenybė – taip apibūdina knygos "Po dvylika vėliavų: tarp tironijos ir laisvės" autorių, ilgą laiką gyvenusį JAV, politologą, publicistą, energija trykštantį žmogų Vilių Bražėną. Knygos sudarytojas – Darius Simanaitis.

Pagrindinė knygos idėja – atskleisti piliečio, patyrusio dviejų tironijų – rudosios ir raudonosios – siaubą, atskleisti atsakomybę siaubo nepatyrusiesiems, įspėti juos, liudyti pasauliui senųjų ir naujų tironų užmačias, siekti, kad teisingumas būtų visiems vienodas.

Knyga sudaryta iš trijų dalių: pirmoje gausu autoriaus prisiminimų, vaizdingų pasakojimų apie sutiktus savo kelyje žmones; antroje, anot autoriaus, sudėti patys svarbiausi straipsniai iš jo publicistikos lobyno, tiesa, yra ir kitų autorių kūrinių. Trečia dalis – priedai, kurių paskirtis padėti skaitytojui susiorientuoti. Tai kai kurių terminų paaiškinimai, trumpi lietuviškų ir JAV organizacijų bei leidinių apibūdinimai, paminėtų asmenų pristatymas.

Knygos įžangoje autorius pats sau užduoda klausimą – nuo ko pradėti? Tikriausiai nuo pradžių pradžios, kuri Viliaus Bražėno atsiminimų puslapiuose marga kaip genys. Nuo vaikystės knygos autoriui teko išgyventi įvairius politinius režimus, įvairias santvarkas – net po dvylika politinių vėliavų. Knygoje randame įdomių pamąstymų, polemikos, įvairių minčių apie lietuvių tautos siekį atkurti nepriklausomybę.

"Jei būčiau dailininkas, laisvę parodyčiau kaip komunizmo iškankintą ir išniekintą, kartu dabartinių Vakarų politikų ir Jungtinių Tautų dvasinių banditų apiplėštą ir apspjaudytą moterį. Ji turėtų atrodyti bejėgė, be kieno nors pagalbos negalinti gyva išeiti iš dykumos"... – tokie autoriaus filosofiniai apmąstymai apie laisvę pasirodė vienaname laikraštyje, kai Lietuvai iki nepriklausomybės atkūrimo dar buvo likę 22 metai.

Knyga "Po dvylika vėliavų..." skirta brandžiai mąstančiam skaitytojui. Joje rasime uždegančių, mobilizuojančių autoriaus pasisakymų, atsakymų į daugelį klausimų, nes V.Bražėnas visą gyvenimą priešinosi tironijai: Amerikoje ir savo tėvynėje Lietuvoje.

Asta ŠAUKĖNAITĖ

Okupuotos Lietuvos istorija

Kolektyvinė monografija "Lietuva 1940–1990: okupuotos Lietuvos istorija" apibendrina pastarąjį dešimtmetį vykusius naujausių laikų Lietuvos istorijos tyrimus. "Tų tyrimų išdava: surasta, atskleista ir išryškinta daug naujų Lietuvos istorijos aspektų, o gilesnių apibendrinimų bei išvadų link kol kas einama tik žingsnis po žingsnio" – rašoma pratarmėje. Autorių dėmesys sutelktas į svarbiausią veiksnį, kuris lėmė Lietuvos likimą ištisus 50 metų. Nuosekliai, chronologine tvarka pateikiama politinės, ekonominės ir kultūrinės veiklos charakteristika.

Antroji knygos dalis – "Nepriklausomybės praradimas", trečioji – "Nacių okupacija", ketvirtoji – "Totalitarinis stalininis režimas", penktoji – "Lietuva destalinizacijos metais", šeštoji – "Kraštas ir visuomenė: tarp modernizacijos ir sąstingio", septintoji – "Lietuvos valstybingumo atkūrimas".

Knygos sudarytojai ir autoriai įdėjo daug darbo siekdami, kad šis kapitalinis leidinys būtų suprantamas moksleiviui, kad jį mielai į rankas imtų ir mokslininkas, ir žemdirbys. Redakcinė kolegija: vyr. redaktorius – istorikas dr. doc. A.Anušauskas, istorikai - A.Bubnys, D.Kuodytė, V.Tinigis, L.Truska, gausus būrys autorių. Solidžios apimties – 710 p. – gausiai iliustruota knyga verta skaitytojo dėmesio.

Knygą išleido Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Ją galima įsigyti ir Kaune, Laisvės al. 39, LPKTS būstinės knygynėlyje.

"Tremtinio" inf.

Iškilmės Avikiluose

Avikilų kaimas (apie 5 km į pietus nuo Marijampolės) garsus Vaikų tėviškės namais, kur atskiruose namuose, panašiai kaip gyvenvietėje, motinos vaidmenį atliekančios moters prižiūrimi grupelėmis gyvena vaikai. Tokių vaikų namų iniciatorius – iš Avikilų kilęs kunigas V.Kazlauskas. Tiems namams jis atidavė čia esančią savo tėviškę.

Keletas avikiliečių negrįžo iš Vorkutos lagerių. Partizanas Vincas Bražinskas žuvo Prienų miškuose. Avikilietis Vincas Baronas buvo pogrindinės moksleivių organizacijos Marijampolėje narys. Suimtas ir 1947 m. pavasarį sušaudytas Vilniuje.

Šiame kaime, Leonavičių sodyboje, buvo viena iš Tauro apyg. partizanų Vytauto Didžiojo rinktinės štabo būstinių. 1947 m. rugsėjo 4 (ar 7) dieną į sodybą prigužėjo enkavėdistų. Šeimyną uždarė klėtyje, o patys, gerai informuoti, kur yra slėptuvė (ji buvo įrengta tarpsienyje), ėmėsi matuoti kambarių plotį. Po to sutratėjo šūviai, nugriaudėjo granatų sprogimai. Enkavėdistai areštavo ir išsivežė sodybos šeimininką V.Leonavičių ir kaimyną V.Juodešką. Jiems buvo lemta iškęsti sovietų lagerių vargus. Nusivežė į stribyną ir žuvusių partizanų: Mykolo Žilionio-Plunksnos (1918–1947) ir Eleonoros Lazauskaitės-Ramunės (1924–1947), kūnus.

E.Lazauskaitė buvo kilusi iš Cykakalnio k. (Šunskų apyl.). Jos seseriai Konstancijai teko kalėti lageriuose, o brolis Albinas Lazauskas-Šalmas irgi buvo partizanas. Jis žuvo 1947 m. spalio 24 d.

M.Žilionio-Plunksnos gimtinė – Šilavoto kaimas, prie Liudvinavo. Jis svajojo tapti teisininku. Po karo dirbo buhalteriu Marijampolės cukraus fabrike. Vedė, sulaukė sūnelio Valentino. Jo mylima žmona Regina neatsitiktinai žuvo. Jos kūnas buvo numestas ant grindinio Liudvinave. Mykolui teko trauktis į pogrindį, į partizanų gretas, kuriose išbuvo ilgiau kaip metus. Ėjo įvairias pareigas Birutės rinktinėje: adjutanto, partizanų teismo pirmininko, rinktinės štabo viršininko. Štabo būstinę išdavė vienas buvęs partizanas...

Birželio 4 dieną Avikilų kaimo laukuose, kur kadaise stovėjo Leonavičių sodyba, buvo pašventintas paminklas ten žuvusiems dviem partizanams. Dalyvavo E.Lazauskaitės sesuo Konstancija, M.Žilionio sūnus Valentinas, likęs našlaitis vos trejų metukų, kiti žuvusiųjų giminaičiai ir buvę Avikilų kaimo gyventojai.

Paminklą pašventinęs avikilietis kun. Vytautas Kazlauskas pažymėjo, kad "mirusieji nedingsta be pėdsakų, nes mirusios, kaip ir dar negimusios, kartos priklauso mūsų istorijai." Jis pakvietė toliau puoselėti Atgimimo sėklą, nesileisti įkinkomiems į vergijos jungą. "Reikėtų vėl atgaivinti žydintį mūsų jaunimą, panašų, koks žuvo rezistencijos metais." LPKTS Marijampolės sk. pirm. V.Raibikis pastebėjo, kad prieškaryje "[illegible] 20 metų jaunimą auklėjo savo darbui atsidavę ir Tėvynę mylintys mokytojai. Ar dabartinė mūsų mokykla seka jų pavyzdžiu?"

Aleksandras JAKUBONIS

Skelbimai

Kviečiame

Liepos 16 d. Kamajuose įvyks Kurkliečių kaime prieš 60 metų žuvusiųjų paminėjimas. **11 val.** šv. Mišios Kamajų bažnyčioje, **12.30 val.** Kurkliečių kaimo lankymas ir žuvusiųjų pagerbimas, **15 val.** prisiminimų popietė Verksnionių kaime (buv. mokyklos salėje).

Dėmesio!

Liepos 17 d. (sekmadienį) kviečiame į **Obelių šilo kautynių 60-mečio minėjimą.**

11 val. eisena nuo muziejaus prie partizanų paminklo Obelių kapinėse,

12 val. šv. Mišios Obelių Šv. Onos bažnyčioje,

13.30 val. Obelių šilo kautynių vietos lankymas ir žuvusiųjų pagerbimas,

15.30 val. vakaronė prie Obelių muziejaus.

Kauniečių dėmesiui!

LPKTS Kauno skyriaus narius kviečiame apsilankyti mūsų skyriuje – **Laisvės al. 39, antras aukštas, 3 kab.** – dėl gyvenamosios vietos ir telefono numerio patikslinimo, nes susidaro sunkumų bendrauti su skyriaus nariais. Galėsite sumokėti nario mokestį. Mes dirbame: **pirmadieniais–ketvirtadieniais – nuo 11 iki 18 val., penktadieniais – nuo 11 iki 16 val.**

Patikslinimas

"Tremtinyje" Nr. 27 (660), 4 psl. straipsnyje "Laivo "Džurma" paslaptis", skyrelyje "Suklastotas laikraštis tapo Berzinio mirties priežastimi", 3 pastraipos 4 sakinį reikėtų skaityti taip: "Reikėjo apeiti klampynus, todėl numatytas 300 km kelias pailgėjo iki 600 km".

Atsiprašome skaitytojų ir vertėjo Antano Petrikonio.

Kaune bus paminėtos Žalgirio mūšio metinės

Liepos 15 d. 16 val. iš Kauno pilies pajudės įspūdinga eisena prie Vytauto Didžiojo paminklo: žygiuos pučiamųjų orkestras, kariai istoriniais drabužiais ir šiuolaikinėmis uniformomis, raiteliai su žirgais, įvairių klubų atstovai.

17 val. minėjime prie Vytauto Didžiojo paminklo gros tautinės muzikos ansamblis "Ainiai" ir akordeonistų ansamblis, dainuos KTU mišrus choras "Absolventas", istorinius šokius atliks Kauno Vaidoto pagrindinės mokyklos moksleiviai. Skambės Kauno miesto, apskrities, karinės įgulos vadovų ir DLK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos sveikinimai, Vytautų klubo priesaika, pritariant kariūnų salvėms ir orkestro atliekamiems maršams.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Alfonsas Vaičiūnas
1918–2004

Gimė Iciūnų k., Krekenavos valsč., Panevėžio aps., ūkininkų šeimoje. Prieš karą buvo Šaulių sąjungos narys, nuo 1939 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Nuo 1944 m. buvo Vyčio apyg. Rupūžėno būrio narys, slapyvardžiu Parašiutas. Vadovavo Varnakalnio būriui.

1947 m. po išdavysčių bangos Alfonsas buvo nuolat sekamas, slapstėsi. Kauno pogrindis padėjo jam įsigyti naujus dokumentus ir įsidarbinti Raseiniuose. 1948 m. suimtas, išvežtas į Komiją. Kalėjo Intos lageryje. Tėvai ištremti į Sibirą, Tomsko sritį.

1956 m. iš lagerio buvo išleistas, bet negalėjo grįžti į Lietuvą. Po metų vedė, užaugino tris dukteris. 1972 m. grįžo į tėvynę. Apsigyveno Ukmergėje. Įsidarbino "Vienybės" gamykloje.

Buvo LPKTS Ukmergės sk. narys, 1998 m. suteiktas kario savanorio statusas, 2000 m. apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Ukmergėje, Dukstynos karių savanorių kapinėse.

Emilija Miškinytė-Vaičiūnienė
1928–2005

Gimė Kalyškų k., Kurklių valsč., Anykščių r. Vyresniajam broliui Broniui išėjus į mišką, šeimą pradėjo persekioti NKVD. 1945 m. Emilija įsitraukė į partizanų veiklą. 1946 m., davusi priesaiką, tapo Algimanto apygardos partizanų ryšininke Audrone. Palaikė ryšį tarp Jono Juro-Žilvino ir Jurgio Urbono-Lakštučio būrių, vėliau buvo Antano Bagočiūno-Dūmo būrio ryšininkė.

1949 m. rudenį Dobulio miške, maskuojant bunkerį, buvo suimta, žiauriai tardoma Anykščių kalėjime. Išvežta į Komiją. Kalėjo Intos ir Lemju lageriuose.

1956 m. išėjo iš lagerio. Ištekėjo, užaugino tris dukteris. 1974 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Ukmergėje. Buvo LPKTS Ukmergės sk. narė. 1999 m. suteiktas kario savanorio statusas, 2001 m. apdovanota Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidota Ukmergėje, Dukstynos karių savanorių kapinėse.

Elena Manelienė
1917–2005

Su šeima gyveno Žvirgždaičiuose, Šakių r. 1941 m. su mažu sūneliu ištremta į Sibirą – Altajaus kr., Turočaką.

Vyras, atskirtas nuo šeimos, 1942 m. sušaudytas Krasnojarsko lageryje.

Į Lietuvą grįžo 1958 m. Prisiglaudė Kaune, pas gimines. Dirbo valgykloje. Paskutiniu laiku su sūnumi gyveno Klaipėdoje.

Palaidota Žvirgždaičiuose.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų ir artimuosius.

LPKTS Klaipėdos filialas

Marta Marija Smetonytė-Ledneva
1927–2005

Gimė Dainių k., Jurbarko r. 1945 m. ištremta į Sibirą. 1947 m. sukūrė šeimą, susilaukė dviejų dukterų. 1948 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno tėviškėje, susilaukė dviejų sūnų.

Nuo 1992 m. – LPKTS Jurbarko filialo narė.

Palaidota senosiose Jurbarko kapinėse. Užjaučiame vaikus su šeimomis.

LPKTS Jurbarko filialas

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"!

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas – 0117.

Mūsų adresas: **"Tremtinys", Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas.**

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

TREMTINYS SL289

Redaktorė - Audronė Kaminskienė
Red. padėjėja - Aušra Šuopytė
Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektorė - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė

Kaina 1,20 Lt

Musų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.paštas: tremtinys@takas.lt LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt

Spausdino AB "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3850. Užs. Nr.972

Rankraščiai negrąžinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.